

Epistula ad Joannem Tornicem

Ἐπιστολὴ τοῦ σοφωτάτου μεγάλου λογοθέτου γραφεῖσα πρὸς τὸν περιπόθητον συμπενθερὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως παντευτυχέστατον σεβαστοκράτορα κύριν Ἰωάννην τὸν Τορνίκην, γράψαντα αὐτῷ μετρίως καὶ φιλικῶς ὅτι "ψευδῶς κάθησαι καὶ τρώγεις τὸ ψωμὶ τοῦ βασιλέως ἐντὸς τῆς Κωνσταντίνου πόλεως· τὴν δουλείαν γάρ, ἦντινα ποιεῖς σὺ, δύναμαι ἐλθεῖν καὶ ἐκπληροῦν καὶ αὐτός, ἦγουν ἐρμηνεύειν τοὺς παῖδας τὸ ὄργανον καὶ τὰς τοῦ σεκρέτου διεξάγειν ὑποθέσεις."

Ἡράκλεις, μουσόληπτος ἐξαπίνης ὁ φίλτατός μοι σεβαστοκράτωρ, κάτοχος ἄγαν τῷ Ἑρμῇ ἀναπέφανται· ἐξηκόνισται γὰρ τὴν γλῶτταν πρὸς τὴν εὐφράδειαν, ἀπέξεσται τὸν φθόγγον πρὸς τὴν ἐμμέλειαν, καὶ ὄλος χαρίτων Ἀττικῶν ἀναπέπλησται. μὴν οὖν δάφνην ἐψώμισται πρὸς μου σῶν καὶ οὕτως ἐξαίφνης ἐλλογιμώτατος, ὡς τὸν Ἄσκηθεν οἱ πάλοι μυθεύονται, ἢ καταδαρθῶν καὶ ἀφυπνισθεὶς εὗρε μελίττας σίμβλον κατεργασαμένας τῷ στόματι, καθά πού τινες περὶ τῆς Θηβαίας λύρας ἐξιστορήκασιν; ἔγωγ' οὖν μὰ τοὺς λόγους ἐκπέπληγμαί, φρίκης τε καὶ θάμβους ἐμπέπλησμαί ἐν οὕτω μεγάλοις καὶ θαυμαστοῖς, θάττον ἢ λόγος γεγενη μένοις πράγμασι. πεπίστευκα γὰρ ἐναργῶς καὶ εὐφραδῆ σε τυγχάνειν καὶ φιλοσοφίας ἀνάπλεων, καὶ πλημμύραν εἶναι σοι λόγων, καὶ διδάσκειν τοὺς βουλομένους δυνάμενον καθὼς καὶ ἐδήλους τῷ γράμματι. πῶς γὰρ ἂν εἶχες μὴ τάληθῆ λέγειν τοῖος ἐών; ἀλλ' ἀπεφθόνηκάς μοι τῶν ἀγαθῶν καὶ βάσκανον ὄμμα τοῖς τῷ φίλῳ θυμῆρεσιν ἐναποπέπομφας 68 καὶ ἐναλλάττειν βίους προήρησαι, χάλκεια ὄντως χρυσεῖων ἀνταλλάξαι βουλόμενος. οἶσθα καὶ γὰρ ὡς μέγα τι χρῆμα ὁ λόγος καὶ κλέος τούτου οὐποτ' ὀλεῖται καὶ τὰ τῆς φήμης τῶν διδαγμάτων ὁ σύμπας αἰὼν οὐ διαφθεῖρειν δυνήσεται. πρὸς γοῦν τὸ μεγαλεῖον ἀπειδες τοῦ πράγματος, καὶ τοῦ ὕψους ἐστοχάσω καθεστηκότος αἰθεροβάμονος, καὶ διὰ ταῦτα παρ' οὐδὲν τὸν φίλιον θέμενος ἀφελέσθαι ταυτὶ τοῦ ἀγαπῶ μένου προήρησαι, καὶ ἑαυτῷ μὲν περιθέσθαι τὰ κάλλιστά τε καὶ τιμιώτατα, ἐκείνῳ τε δοῦναι τὰ σὰ ἥττω πολὺ τούτῳ τῶν τοιούτων λελογισμένα· καὶ σὲ μὲν τῆς ἀπὸ τῶν λόγων εὐκλείας ἀπολαῦσαι καὶ τῆς τιμῆς, ἐκείνῳ δὲ περιπέζιά τινα καὶ χθαμαλὰ λαβεῖν παρὰ σοῦ. τί γὰρ πρὸς τὰ μεγάλα ταῦτα καὶ νοερὰ θεωρήματα καὶ τῆς ὕλης ὑπερανωκισμένα καὶ τοῦ συγκρίματος κυανόχροα δέρματα καὶ τὸ εὐτυχὲς τοῖς ἔξω χρωματιζόμενον, κἂν μετ' ἐπιτάσεως γράφηται; Ἐγωγ' οὖν εἰ καὶ μετὰ δυσφόρως ἐχούσης καρδίας καὶ λύπη δακνομένης βαρυαλγεί τὴν τοῦ φίλου ἀξίωσιν δέχομαι. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις ὅποταν φίλος βιάζεται; συναντ ἀλλάξαι δὲ τοῖς βίοις καὶ τὰς τύχας τῶν ἀναγκαίων ἐστίν· οὐδὲ γὰρ τόπους ἀμεῖψαι ἡμᾶς ἀλλὰ βίους γεγράφηκας, βίῳ δὲ τύχη ἀκολουθεῖ καὶ βίος τύχη συμπάρεστιν. ἤδη γοῦν αὐτὸς τὰ τῆς φιλίας πεπλήρωκα· ἄλλον γὰρ αὐτὸν οἶδα τὸν φίλον ἐν ἀναπτύξει τῆς φύσεως. ἀλλ'—ὁ με τοῦ γράμματος λέληθεν—ῶνπερ ὁ φίλος ὡς πρωτίστων καὶ τιμιωτέρων—ἐρῶ δὲ κατ' αὐτόν—καὶ ἡδυτέρων καὶ προσηνεστέρων ἀπεμνημόνευσεν, αὐτὸς οὐδ' ὄλως μνήμην πεποιήμαι, τὰ ἡδέα λέγω τῆς Κωνσταντίνου, τὰ ἐνδιασκεύως τούτῳ περιηγηθέντα τῷ γράμματι, κἂν οὐκ εἰς τέλος αὐτῷ τὰ τῆς διατυπώσεως γένοιοντο ἔνθα περὶ τρυφῶν διελέγετο ὑδάτων τε διειδῶν καὶ ἀέρων εὐκραῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάν των τερπνῶν. παραλέλοιπε γὰρ τὰ κρείττω τούτων πολὺ, τὰ κάλλη καὶ μεγέθη τῶν δομημάτων

σῶν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ οἰκίμασι. τί λέγεις; οὐ τὴν ὄψιν ἠδύνη ἐκ τῆς τῆς θαλάττης ἐπιφανείας, οὐ τοὺς λουτήρας καθαίροντας καὶ πολλὴν παρεχομένους τὴν ἠδονήν; ἢ καὶ τὰ πολυειδῆ τῶν 69 ἰχθύων ἔθνη ὡς οὐδὲν ἠγῆ καὶ τὰς διαφόρους ὀπώρας καὶ τὰς ἀνθοσμίας τῶν οἴνων, οἷς καὶ μᾶλλον τρυφῶμεν οἱ τῇ γαστρὶ χαριζόμενοι, ὧν ἡ Κωνσταντίνου μετέσχεν ὑπερπλησ μίως; ἀλλ' ὦ τάν, τὰ μὲν ἔφησθα, τὰ δ' οὐκ ἔφησθα. καὶ ὅτι μὲν ἐν ἡμῖν τοιαῦτα λογίζῃ, ὅτι δὲ ἕτερ' ἄττα κρείττω πολὺ παρὰ σοί, οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐνθυμῆ. καὶ ὅτι σὺ μὲν τῷ κοσμικῷ ἠλίῳ τυγχάνεις σχεδὸν καὶ ἀμέσως τῶν ἀκτίων αὐτοῦ ἐμφορῆ καὶ τῶν ἀμαρυγμάτων εἰς κόρον μεταλαμβάνεις, ὡς καὶ ἠλιοειδῆ σε παρὰ πᾶσι καὶ εἶναι καὶ ὄνο μάζεσθαι, ἡμεῖς δὲ Κιμμέριοι πεφύκαμεν ἄντικρυς ψύχει καὶ ζόφῳ ἐκπιεζόμενοι, οὐδ' ὄλως ἐπιτίθης. καὶ ὅτι σὺ μὲν παρὰ τῇ μεγίστῃ τοῦ παραδείσου καθειστήκεις πηγῆ, ἐξ ἧς οἱ τέτταρες τῶν ἀρετῶν ἀναβλυστάνουσι ποταμοί, καὶ τῶν ναμάτων ἐπαπολαύεις τῶν ζωηρῶν καὶ δίψης πάθος οὐδ' ὄλως ἔχεις, ἡμεῖς δὲ τῶν παρ' αὐτῆς ἀλλομένων ὑδάτων ἀσχάλλομεν στερισκόμενοι, πρὸς οὐδὲν λογίζῃ. ἀντάλ λαξον τὰ σὰ τοῖς ἐμοῖς, αὐτὸς γὰρ ἤδη συντίθεμαι, καὶ ἐλεύσομαι πρὸς Ἄρην καθὼς εἰρήκεις σφριγῶν, κἂν ἀποδειλιῶ τὸ τῆς μάχης ἀλλοπρόσαλλον· ὁ θῶκος δέ σοι ὁ διδασκαλικὸς παρεσκευάσται, ἠϋτρέπισται δέ σοι καὶ ἡ καθέδρα τῶν κρίσεων. καὶ δίδασκε μὲν τοὺς πρὸς παιδείαν φιλόσοφον προσερχομένους σοὶ τάληθῆ, δίκη δὲ διίθυνε θέμιστας. γενέσθω δ' οὖν ἡμῖν ἢ ἀντάλλαξις τῶν βίων γνώμη τοῦ κρατοῦντος ἀμφοῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς οἰκεία βουλήσει τυγχάνεις τὰ τοῦ σεβαστοκράτορος διεκπληρῶν οὔτ' ἔγωγε πρὸς οἷς ἀποτέταγμα. αὐτὸς μὲν οὖν ὡς ὄρας τὰ τοῦ φίλιου ἐκπέπληκα· σὸν δ' ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐνεργεῖσθαί σου τὴν ἀξίωσιν.